

Asia: VN/1088/2025

## **Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (lukio- ja ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksut EU/ETA-valtioiden ulkopuolisille ja ammatillisen koulutuksen tilauskoulutus)**

### **Lausunnonantajan lausunto**

#### **Lausunnon keskeinen sisältö**

Ylioppilastutkintolautakunnan kanslia ottaa kantaa esitykseen ainoastaan siltä osin, kun siinä esitetyt seikat vaikuttavat ylioppilastutkinnon toimeenpanoon.

#### **Lausuntonne koskien ammatillisen koulutuksen tilauskoulutusta koskevia ehdotuksia**

-

#### **Lausuntonne koskien lukiokoulutuksen tilauskoulutusta koskevia ehdotuksia**

-

#### **Lausuntonne koskien ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksuja koskevia ehdotuksia**

-

#### **Lausuntonne koskien lukiokoulutuksen lukuvuosimaksuja koskevia ehdotuksia**

Ammatilliseen koulukseen tai lukiokoulutukseen osallistuvalla opiskelijalla peritään esityksen mukaan lukuvuosimaksu, jos he ovat Euroopan talousalueen ulkopuolisten valtioiden kansalaisia. Lukuvuosimaksun perintä on sidottu paitsi kansalaisuuteen myös ehtoihin, jotka liittyvät muun muassa opiskelijan omaan tai hänen perheenjäsenensä oleskelulupa- ja oleskeluluvan myöntämisperusteeseen. Esityksessä esitetään, että koulutuksen järjestäjällä olisi oikeus saada tarpeelliset tiedot opiskelijan ja nk. perheenkokoajan oleskeluoikeudesta. Koulutuksen järjestäjä tekee päätöksen siitä, onko opiskelija lukuvuosimaksuvelvollinen. Jos opiskelija on lukuvuosimaksuvelvollinen, häntä ei esityksen mukaan katsottaisi oppivelvollisuuslakia sovellettaessa Suomessa vakinaisesti asuvaksi eikä näin ollen oppivelvolliseksi. Hänellä ei myöskään tästä syystä olisi oikeutta maksuttomaan koulutukseen eikä oikeutta suorittaa ylioppilastutkinnon kokeita maksuttomasti.

Koulutuksen järjestäjä selvittää, onko opiskelija lukuvuosimaksuvelvollinen, mikä asettaa koulutuksenjärjestäjille monenlaisia vaatimuksia ja uudenlaisten tietojen käsittelyä ja tulkintaa. Tämä voi helposti asettaa opiskelijat eriarvoiseen asemaan keskenään. Päätös lukuvuosimaksuvelvollisuudesta vaikuttaa myös muiden viranomaisten toimintaan, esimerkiksi siihen, onko opiskelijalla oikeus suorittaa ylioppilastutkinnon kokeita maksuttomasti. Näin ollen tieto päätöksestä on oltava keskitetysti saatavilla kansallisissa opiskelurekistereissä, jotta se on hyödynnettävissä selvittäessä opiskelijan oikeutta maksuttomaan koulutukseen.

Jo tällä hetkellä opiskelijoiden oikeuteen maksuttomaan toisen asteen koulutukseen ja oikeuteen suorittaa ylioppilastutkinnon kokeita maksuttomasti vaikuttavat monet seikat, jotka koulutuksen järjestäjän on velvollisuus selvittää tai jotka ovat koulutuksen järjestäjän päätettävissä.

Koulutuksen järjestäjillä on lisäksi oikeus tarjota laajempaa maksuttomuutta opiskelijoille kuin mitä oppivelvollisuuslaki edellyttää. Tämä aiheuttaa useissa tapauksissa epäselvyyttä etenkin ylioppilastutkinnon kohdalla. Ylioppilastutkintolautakunnan näkökulmasta vain ne opiskelijat, joilla on oppivelvollisuuslakiin perustuva oikeus suorittaa kokeita maksuttomasti, saavat näin tehdä, ja jos lukio haluaa tarjota laajempaa maksuttomuutta, lukion tulee maksaa ylioppilastutkinnon koekohtaiset maksut kyseisten opiskelijoiden osalta. Ylioppilastutkintolautakunta saa Opetushallituksen ylläpitämistä kansallisista opiskelijarekistereistä tiedot opiskelijan oikeudesta suorittaa kokeita maksuttomasti sekä arvion oikeuden päättymisajankohdasta. Näiden rekistereiden tiedot perustuvat osittain tietoihin, joita koulutuksen järjestäjät syöttävät rekistereihin. Ylioppilastutkinnon osalta tiedonsaantitarve koskee myös niitä opiskelijoita, jotka suorittavat ammatillisen perustutkinnon ja ylioppilastutkinnon. Koulutuksen järjestäjien tehtäväksi esitetty lukuvuosimaksuvelvollisuuden selvittämiseen ja maksun suorittamisen seurantaan liittyvä lisätyö voi lisätä epäselvyyttä opiskelijoiden oikeudesta maksuttomuuteen, mikä johtaa virheiden selvittelyyn ja oikomiseen käytettävän työmäärän lisääntymiseen nykyisestä sekä koulutuksen järjestäjän, Ylioppilastutkintolautakunnan että Opetushallituksen osalta.

Lukukausimaksuvelvollisuustiedon tuominen osaksi Opetushallituksen opiskelijarekistereitä on välttämätöntä oppivelvollisuuden ja maksuttoman toisen asteen toteuttamiseen tarvittavien tietojen kannalta. Tämä aiheuttanee järjestelmäkuluja ja lisätyötä myös Opetushallitukselle.

#### **Lausuntonne koskien rahoituslain muutoksia**

-

#### **Lausuntonne koskien oppivelvollisuuslakiin ehdotettavaa muutosta**

-

#### **Lausuntonne koskien tiedonvaihto-oikeuksia**

-

Tähkä Tiina  
Ylioppilastutkintolautakunta

Lundell Robin  
Ylioppilastutkintolautakunta - Kanslia